

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב אדר א' תשע"ד | מסכת סוכה כ"ז - ל"ג | מעשר שני ד', ח' - ה', ב' | גליון מס' 771

בס"ד, ל' אדר א' תשע"ד

מסכת סוכה כ"ז - ל"ג | מעשר שני ד', ח' - ה', ב' | גליון מס' 771

השבוע בגליון

- ◆ סוכות פלא נגד גשמים
- ◆ לולב מעץ דקל שאין בו תמרים

- ◆ האם בית משופץ נחשב כ"חדש"?
- ◆ גשם בחול המועד סוכות, סימן ברכה?
- ◆ מרן הבית יוסף על ציון רשב"י

דבר העורך

כפפה ליד

לפני כחודש, בכ"ט בשבט, חל יום פטירתו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הידוע בכינויו "הסבא מסלבודקא".

הסבא נפטר לפני כתשעים שנה אך רוחו מרחפת עד היום הזה בהיכלי הישיבות. הוא נודע כאחד מראשי תנועת המוסר במזרח אירופה, מגדולי ראשי הישיבות בליטא ובארץ ישראל, ועד היום מזכירים בהשתאות את התנהגותו האצילית, מכחה ולאורה חינוך אלפים לדורות.

מעשה אחד קטן המסופר על אודותיו יכול ללמדנו מהו "איש של תורה".

אין ידוע בדיוק באיזה חורף אירע המעשה, אך ידוע כי ברוסיה הוא אירע, וידוע גם כי ברוסיה כל חורף ממלא את ייעודו עד תומו. בחורף שכזה פסע הסבא ברציף רכבת כדי להספיק לעלות על רכבת. עשן רב כבר היתמר מן הקטר הנושף ברוגזה, שרתים עמדו להגוף את הדלתות ושריקת

דף כז/ב אין יוצאין מסוכה לסוכה

האם בית משופץ נחשב כ"חדש"?

מעשה בשני ידידים שרכשו בשותפות מגרש שבו היו בנויים שני בתים, האחד השתרע על פני רוב המגרש והאחר תפס חלק קטן משטחו. בחוזה שנערך בין שני השותפים נקבע, כי האחד ישתמש בבית הקטן והשני בבית הגדול, אך כשיגיע יומו של הבית הגדול להיהרס ולהיבנות מחדש, מתחייב השותף שהתגורר בו לבנותו על מחצית המגרש בלבד.

קורות הבית הרקיבו: ויהי היום, קורות היסוד של הבית הגדול הרקיבו והתערערו, ובשל כך החל השותף שהתגורר בבית, לבצע בו עבודות שיפוץ יסודיות, על ידי החלפת קורות היסוד. השותף שהתגורר בבית הקטן הבחין בכך ומיהר להציג בפניו את החוזה שנחתם ביניהם, כי בהגיע היום בו יבנה הבית הגדול מחדש, יש לצמצם את שטחו בהתאם לחלקו של בעליו בקרקע.

ברם, בעל הבית הגדול טען, כי אמנם הוא מחליף את קורות היסוד, אך אינו בונה בניין חדש. אותו בית הוא, ורק יסודותיו מוחלפים...

מי מהם צודק?

היו שטענו כי ככל שהדברים מקוממים, הצדק עם בעל הבית הגדול. שהנה, בגמרתנו מובאת דעת רבי אליעזר, שבחג הסוכות כשרה אך ורק סוכה שנבנתה בתחילת החג עבור כל ימי החג. לא בנה אדם סוכה בתחילת החג - לא יבנה סוכה בחול המועד, מפני שאינו יכול לקיים בה את המצווה!

עם זאת, רבי אליעזר מודה, כי סוכה שנבנתה בערב החג וקרסה במהלך החג, אפשר לבנות שוב מאותם עצים ולקיים בה את מצוות הסוכה בימים שנותרו. לכאורה, הרי לנו הוכחה מוצקה, כי בית שנבנה מחדש מאותם חומרים אינו נחשב בית חדש.

אולם, הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצ"ל כותב (שו"ת משיב דבר ח"ג סימן א'), כי אין כל ספק שבית חדש לפנינו. הן בשעת הסרת קורות העץ הרעועות, תומכים את קירות הבית בפגיומים והוא אינו ראוי למגורים כלל ועיקר, והתקנת היסודות מחדש נחשבת בנייה מחדשת ועליו למלא אחר תנאי החוזה.

ומה בדבר ההוכחה מגמרתנו?

צעילוי נשמת

הר"ר **בנימין ברוך המער** ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע א' באדר תש"ם
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **בנימין בן דוד** ז"ל
ב"ר יעקב ובת שבע ז"ל
נלב"ע ב' באדר תש"א
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **שמואל יצחק הלוי גרוס** ז"ל
ב"ר שלום ז"ל
נלב"ע ה' באדר ב' תשס"ג
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידו
ר' שלום יקותיאל יהודה גרוס שיחיו

לעילוי נשמת

גב' **דבורה זליכוב** ע"ה ב"ר מרדכי ראובן הלוי פסל ז"ל
נלב"ע ר"ח אדר ב' תשס"ה **תנצב"ה**

הונצחה ע"י ידידינו הר"ר **שמחה רשף** ומשפחתו שיחיו, משפחות **זליכוב** שיחיו

אין להשוות בין המקרים כלל, הוא פוסק. עלינו להתבונן בדרישתו של רבי אליעזר. הוא סובר שאי אפשר לקיים את המצווה בסוכה שנבנתה מלכתחילה עבור חלק מימי החג בלבד. לפיכך אומר רבי אליעזר, כי אם בנה אדם סוכה בערב סוכות ולפתע קרסה הסוכה, הוא רשאי לבנותה מחדש מאותם עצים ולקיים בה את המצווה, מפני שאין סוכה זו נחשבת כמי שמלכתחילה נבנתה עבור חלק מימי החג בלבד, שהרי בנאה בערב החג ואירעה תקלה ועתה הוא שב וממשיך את מצוות הסוכה.

נמצא, שגם לפי רבי אליעזר הקמת הסוכה שקרסה נחשבת מבנה "חדש", אך עדיין אין זו הסוכה ה"חדשה" אליה התכוון. רבי אליעזר מתכוון לסוכה חדשה לגמרי, ואילו מבנה המשלים את הסוכה שנבנתה בערב חג הסוכות, אינו נחשב מהות חדשה, ולפיכך אין להתייחס אליו כסוכה שנבנתה מלכתחילה עבור חלק מימי החג בלבד.

דף כח/ב משל... לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו

גשם בחול המועד סוכות, סימן ברכה?

בגמרתנו מבואר כי אם יורדים בסוכה גשמים המאלצים את יושביה להימלט לביתם, יש לראות בכך סימן קללה. "משל למה הדבר דומה? לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו". האם כל ירידת גשם בחג הסוכות מהווה סימן קללה? מפתיע לגלות, כי במקרים מסויימים ירידת הגשם אף מהווה סימן ברכה.

תחילה נתוודע למחלוקת ראשונים בסיסית.

המאירי (תענית) כותב, כי גשם שיורד בכל אחד מימי הסוכות, הרי הוא סימן קללה, שכן, אמנם אין חובה לאכול בסוכה, כי אם בלילה הראשון, אך דרך העולם לאכול בכל יום סעודה המחייבת ישיבה בסוכה, ומשכך הגשמים המבריחים אותו הימנה, הם סימן קללה. זאת, ועוד: לשינה זקוק כל אדם, וחובתו לישון בסוכה. לפיכך, בכל ימי חג הסוכות הגשמים הם סימן קללה.

הרמב"ם, בפירושו למשניות על מסכתנו, כותב: "וירידת הגשמים בתחילת הסוכות רמז, כי השם אינו מקבל מעשיהם לרצון".

רבים נדרשו לפרש את דבריו, מדוע רק בתחילת חג הסוכות ירידת הגשמים היא סימן קללה. בשם הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל מוסרים (מקראי קודש, סוכות, ח"ג, סימן י"ב), כי הואיל ורק בלילה הראשון חובה לאכול כזית פת, לפיכך גשמים בלילה זה הם סימן קללה, שאינם מאפשרים לקיים את מצוותו. ברם, ביתר הימים אין חובה לאכול פת, אלא הרוצה לאכול - יאכל בסוכה, ולפיכך אין הגשמים נחשבים סימן קללה.

ואילו בעל אבני נזר זצ"ל, ביאר את דברי הרמב"ם באופן מעניין, על פי הוכחתו מהר"ן (מח/א, כג/א בדפי הרי"ף), כי בנוסף לכך שמצוות סוכה מתקיימת בישיבה בה, מתקיימת מצווה גם בעצם העובדה שיש לו סוכה הראוייה לקיום המצווה. כוונת הרמב"ם היא, איפוא, כי אם ירדו הגשמים מתחילת חג הסוכות, בלא הפסקה, אין סוכתו מכונה "סוכה" כלל, שהרי אי אפשר לשבת בה, ולפיכך גשמים אלה הם סימן קללה [ע"ש שהרחיב בביאור הדבר] (שו"ת ויחי יעקב סימן ל"ו).

גשמים שהתחילו לפני החג: בעל ערוך לנר כותב ידיעה רבתה בספרו ביכורי יעקב (סימן תרל"ט ס"ק ל"ט) בשם ספר חמדת ימים, כי "קבלנו מרבותינו, שסימן קללה זה, דווקא כשלא ירדו גשמים לפני סוכות ובפתע נתקשרו שמים בעבים בהתקדש החג. אך אם התחילו הגשמים בטרם התקדש החג ונמשכו עד החג, אין כל מאומה, וגשמי רצון וברכה ונדבה הווי".

מרון הבית יוסף על ציון רשב"י: דברים מעניינים ביותר מובאים בספר מגיד מישרים (פרשת אמור), המיוחס למרון הבית יוסף, שכתב בו את דברי "המגיד" שנגלה לו משמים - שפעם אירע בחג הסוכות, שרבי יוסף קארו וחכמים נוספים למדו והתפללו לצד ציונם של רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו, והקיפו בארבעת המינים את קברו של רבי אלעזר ולאחר מכן ירדו גשמים, ואמר המגיד, כי גשמים אלה אינם סימן קללה, "אלא כיון דהקפתם לר' אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו. ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת, היו רוב גשמים באים לעולם, כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם. וכלל זה יהיה בידכם, כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו, ועל כל צרה שלא תבוא על הציבור, תקיפו אותם ז' פעמים ותענו".

דף כט/א וירדו גשמים

סוכות פלא נגד גשמים

רבותינו הראשונים מספרים על סוכת פלא שגשמים אינם חודרים לתוכה: "מעשה שסיכך ה"ר שמעון, גיסו של רבינו תם, בנסרים... ועשה סוכה יפה מאד, כעין כיפה ותקוע במסמרות". ייחודה של הסוכה היה בכך שהיתה כגג יפה ואטום לפגעי מזג האוויר, עד שהגדירה "סוכה יפה מאד". ברם... הגיס הגדול פסל את הסוכה (הגהות מימוני פ"ה אות ט').

הסדרן ריחפה ברקע. הסבא זירז את הילוכו, ותוך כדי כך שלף את כפפתו האחת כדי להוציא את כרטיסו מכיס מעילו. עודו מפשפש בכיסו התגברה הרוח הסוררת, משכה את הכפפה מחיקו והטילתה הלאה. הרכבת מחד גיסא והכפפה מאידך גיסא. אם ישוב על עקבותיו כדי ליטול את כפפתו, לא יספיק לעלות על הרכבת, לא יגיע בזמן למחוז חפצו ויאבד זמן יקר ביותר, והוא ידע לנצלו. אם יעלה על הרכבת, יוותר בלא כפפה. כל השיקולים וההרהורים הללו חלפו בראשו כהרף עין, רגעים ספורים נותרו לו להחליט על צעדו הבא, והוא החליט. ביד בוטחת הוא שלף את כפפתו השנייה, השליכה לעבר כפפתו שהתעופפה ממנו, והזדרז לעלות על הרכבת.

הסבא

בקרן הרכבת חכך הסבא בהנאה את ידיו הקפואות זו בזו.

מדוע כך עשית? נשאל, והשיב: החלטתי כי עלי לעלות על הרכבת. הכפפה שאיבדתי אינה שווה את הזמן שאפסיד. ומיד הרהרתי בנפשי, הן ממילא אאלץ לרכוש זוג כפפות חדש, שהרי אין בנמצא לרכוש כפפה בודדת, כך שלכפפה שנתורה בידי אין ערך כספי. ומה יעשה בכפפה האבודה מי שימצאנה? גם הוא לא ימצא לה שימוש... השלכתי, איפוא, את הכפפה השנייה, כדי שהמוצא יוכל ליהנות מזוג כפפות!

יכול להיות, אולי, שאדם אחר שהמעשה היה מתרחש עמו, היה חושב על כך כעבור יום או יומיים, אם בכלל. אך הסבא לא היה צריך לחשוב על כך, המחשבה על הזולת היתה מוטבעת בנפשו. תוך כדי ריצתו אל הרכבת הפוחזת, הוא נהג כוותיק ורגיל, כביכול בכל שבוע הוא מאבד כפפה אחת, ועשה את שעשה. רק מי שמאמץ את התורה כתורת-חיים, זוכה להפיח רוח חדשה בקרבו ולעצב את אישיותו במו-ידיו כרצון התורה ובהדרכתה, עד שדרכיה, דרכי נועם - דרכיו.

אשרי העם שככה לו.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. קס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף כז/א ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה

בן המלך שסרח

שח האדמו"ר מסלונים זצ"ל, כי בן מלך שסרח וחבר עם חברים אויבי המלך, כאשר ירצה לשוב אל אביו, לא יוכל להוכיח נאמנותו בשלמות, על ידי שיעזוב את חבריו הרעים. רק כאשר יהפוך לב אותם אויבים לטובה ויקבלו מרותו של מלך, אזי יוכיח כי חולל מהפכה ואמון המלך ישוב לכוון.

כששב אדם בתשובה ומקיים מצוות, עדיין נשאר טעם המרידה ומטיל פקפוק במעשיו, עדי עד יקח את כל הנהגותיו הגשמיות, ויהפוך אותן לכלי בעבודת ה'. זאת כאשר אוכל וישן בסוכה, כך מוכיח נאמנות מוחלטת! (תורת אברהם - סלונים)

דף כח/א כל עוף שפורח עליו מיד נשרף

קדושת המקדש

ביאר רבי יוסף ענגיל זצ"ל, בעל אתון דאורייתא: קדושתו היתה קדושת מקדש. והרי אמרו תוספות (ערכין ו/א) שקדושת מקדש ראשון היתה כזו שעוף לא פרח מעליו [ולא הוצרכו ל"אמה כליא עורב"]. ומכיון שכך, עוף ששגג ופרח - נשרף מיד... (תפארת יוסף, בראשית קל"ד).

דף כח/ב סוכתו קבע וביתו עראי

עולם הזה דומה לפרוזדור

האדמו"ר הר"א מגור זצ"ל אמר על כך: על ידי שיצא מדירת קבע לדירת עראי, ישריש בליבו כי גם מה שנראה בעולם כקבע, אינו אלא עראי...

זה נרמז בדברי המשנה: "סוכתו קבע", סוכה

לרבינו תם שיטה מיוחדת על אודות סכך הסוכה. במשנתנו נאמר כי סכך "המעובה כמין בית, אף על פי שאין הכוכבים נראים מתוכה, כשרה". כלומר, סכך עבה מאד אינו פוסל את הסוכה.

רבינו תם טען, כי מדובר בסכך שאינו אטום מפני הגשמים, אך סכך האטום לגשמים פסול.

רבינו תם מבסס את טיעונו על הנאמר בגמרא, כי מותר לצאת מסוכה שהגשמים חודרים דרך סככה ומקלקלים את המאכלים שבה (כח/ב - כט/א). לכאורה, אם אפשר להתקין סכך שהגשמים אינם חודרים דרכו, מדוע לא יעשו כן ויישאר בסוכה? זאת, ועוד: מדוע גשמים בחג

הסוכות הם סימן קללה? הרי לנו, כי על הסכך להיות חדיר לגשמים (שיטת ר"ת הובאה בתוספות לעיל ב/א ד"ה כי עביד, וביתר פירוט בהגהות מיימוניות סוכה פ"ה ה"ט, ובעוד ראשונים רבים).

בטעם הדבר יש שנקטו, כי סכך אטום דומה לבית ולא לסוכה (כך משמע בראשונים הנ"ל). ואילו ה"ט"ז כותב (סימן תרל"ה ס"ק ב'), כי מן התורה סכך זה כשר, ודברי רבינו תם הם מדרבנן. ביאור נוסף קיים, שסכך שכזה אינו נחשב "עראי" אלא "קבע", והרי יש צורך לעשות סוכת עראי (תוספות ב/א הנ"ל, מג"א תרכ"ז).

השולחן ערוך והרמ"א לא הביאו את שיטת רבינו תם להלכה, אך הפוסקים נקטו כי יש להחמיר כמותו (ראה לבוש, ט"ז, מג"א, ב"ח, ח"א ומשנ"ב סימן תרל"ה, ובספר הסוכה עמוד רפ"ט).

באזור מזרח אירופה יורדים גשמים עזים באופן קבוע בתקופה זו. קיימת שמועה, כי הגר"ח מואלאז'ין זצ"ל הציע עצה מעניינת, להערים סכך רב על הסוכה כך שלא יחדרו לתוכה גשמים, אך להתיר חור במקום בלתי שימושי, דרכו יכנסו מי גשמים... (פאר עץ החיים סימן כ"ט, ועיין במועדים וזמנים, ח"א, סימן צ"ו, ובהוספות בח"ח, מש"כ בזה).

ומכאן ל"סוכת אנטוורפן" המהלכת בין הטיפות.

באנטוורפן שבבלגיה הומצא סכך ייחודי. מהיכן חודר הגשם? מן הרווחים שבין הקנים המונחים זה לצד זה, לא דרך הקנה עצמו. משכך, הגו רעיון פשוט. נטלו נסרים ברוחב כשש ס"מ, והניחום זה אחר זה לאורך הסוכה, כשבין כל נסר מרווח של כ-4 ס"מ. תחת המרווח, במרחק-מה, מונח נסר רחב יותר מן הרווח שבין שני הנסרים העליונים, ובו שקעקורית לכל ארכו, ומי הגשמים הזורמים אליו מן הנסרים העליונים, מובלים אחר כבוד אל מחוץ לסוכה.

הרי לנו סוכה במיטבה. רואים את הכוכבים. הסכך אינו מעובה. יש חורים שמים יכולים להכנס דרכם, אלא שבאמצעות פטנט מיוחד מובילים אותם החוצה.

רוב הפוסקים הכריעו, כי הסוכה כשרה. אך יש שאמרו כי לכתחילה אין לעשות כן, והיו שהחמירו לפסול את הסוכה (ראה ספר הסוכה עמוד רצ"ה, דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דעת הגר"י וייס זצ"ל, ולהבחל"ח דעת הגר"ש זאנר שליט"א).

דף כט/ב ציני הר הברזל

לולב מעץ דקל שאין בו תמרים

עץ הדקל מאופיין בתופעה מרתקת. את פירותיו, הלא הם התמרים, הוא מעניק רק לאחר שמאביקים אותו מאבקה של עץ אחר. עצי הדקל נחלקים לזכרים ולנקבות, וכדי שעץ דקל נקבה יצמיח פירות, יש להאביקו באבקת עץ דקל זכר [יש שכינו זכר את העץ הנותן פירות - עיין תוספות מנחות עא/א; תו"ט בפסחים סופ"ד, ועוד]. בפירושו לתורה כותב רבינו בחיי (ויקרא כג/מ, ובכד הקמח אות לולב), כי מפני כך כינתה התורה את הלולב "כפת תמרים" (ויקרא, כג/מ) בלשון רבים, ולא "תמר", לפי ששני סוגי הדקלים, הזכר והנקבה, זקוקים זה לזה כדי להצמיח פירות.

תופעה זו גררה אחריה דיון מרתק בין הפוסקים.

"כפת תמרים": תורתנו הקדושה מכנה את הלולב "כפת תמרים". למה כוונתה? האם הורתה בכך ליטול לולב ממין עץ הדקל, או שמא כוונתה כי רק מעץ המגדל תמרים בפועל אפשר ליטול לולב לקיום המצווה?

"ערבי נחל": הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל מציין בספרו (הר צבי ח"ב סימן ק"ח), כי דיון זהה קיים לגבי ערבות, עליהן מציינת התורה כי יש ליטול "ערבי נחל", ונחלקו הראשונים אם יש ליטול ערבות שגדלו על גדות הנחל זווקא, או שמא אפשר ליטול ערבות אף מן הסוג הגדל על הנחל, גם אם ניטעו במקום אחר (ראה רא"ש פ"ג סימן י"ב). הואיל והשולחן ערוך (או"ח, סימן תרמ"ז, סעיף א') פוסק, כי אפשר ליטול גם ערבה שאינה גדלה בנחל, לכאורה יש להסיק מכך, כי הוא הדין בלולב, שאין צורך זווקא בעץ המגדל תמרים.

מדברי החזון איש זצ"ל (זרעים, כלאים סו"י ב') עולה, כי אין צורך להשוות בין לולב לערבה כדי להכשיר לולב מדקל זכר. לדעתו, מאחר שצורת גדילת הפירות בעצי דקל אפשרית רק באמצעות

לעילוי נשמת

הרב ר' **שמואל אליעזרי** זצ"ל
ב"ר אליעזר ז"ל נלב"ע ג' באדר תשנ"א
והרבנית מרת **בתיא אליעזרי** ע"ה
ב"ר ישראל זאב הלוי איש הורוויץ זצ"ל
נלב"ע ז' בניסן תשמ"ח **תנצב"ה**
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יהודה אריה מרגלית** ז"ל
נלב"ע ד' באדר תרפ"ו
ומרת **מרים מרגלית** ע"ה
תנצב"ה
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

דקל זכר ודקל נקבה יחד, הרי שגם לולב של דקל זכר נחשב "כפת תמרים".
באותו נושא דנים פוסקים רבים, לגבי דקל שאינו מניב פירות מסיבות שונות, אם מפני שלא
זובלה אדמתו, או שהאקלים בארץ בה ניטע אינו הולם את אפיו.

בעל שו"ת בני ציון (סימן כ"א) כותב, כי ממשנתנו מוכח שכשרים לולביהם, שהנה, במשנתנו
נאמר כי לולבים של "ציני הר הברזל" כשרים. "ציני" הם דקלים שאינם מניבים פירות, והרי לנו
כי גם לולביהם כשרים [ע"ש שהוכיח דבריו]. בסוף דבריו הוא מעיד, כי מנהג ירושלים להדר ליטול
לולבי עבר הירדן, אף שהם אינם נותנים פירות. כמו כן העיד בעל מנחת אלעזר (שו"ת בני ציון, שם,
סימן כ"ב), כי מנהג גליציה ליטול לולבים "מגינות שרים" אף שאינם נותנים פירות.
עם זאת, בעל מנחת אלעזר (שם) מספר, כי אביו, בעל דרכי תשובה, הקפיד "לקיים קרא כדכתיב,
ולהדר אחר לולב מדקל המגדל תמרים בדווקא, וכן אני נוהג מהיות טוב, במקום שאפשר למצוא
כאלו בעזה"ת" [יתכן שהידור זה הוא לפי דעת הפוסקים שלכתחילה יש להדר ליטול ערבות הגדלות בנחל, ראה
משנה ברורה, סימן תרמ"ז, ס"ק ג].

ואילו הגאון הרוגאטצ'ובי כותב בספרו צפנת פענח (הלכות לולב פ"ז ה"א), כי בדיון זה נחלקו
תנאים בתלמוד ירושלמי, ולדעת רבי עקיבא יש ליטול לולב מעץ עושה פרי דווקא. כאסמכתא
לדבר הוא מביא את דברי הגמרא במנחות (כז/א) כי מארבעת המינים, שניים עושים פירות -
אתרוג ולולב, ושניים אין עושים פירות - הדס וערבה. לכאורה, הרי עץ ההדס מסוגל להצמיח
פירות, המכונים בגמרתנו "ענבים"? אין זאת, אלא שכוונת הגמרא כי הדס וערבה אין צורך ליטול
דווקא מעץ המגדל פירות, אך אתרוג ולולב יש צורך ליטול דווקא מעץ המגדל פירות.
ברם, האחרונים דחו ראייה זו על פי דברי שבלי הלקט (סימן ק"ס) שפירש כי עץ ההדס אינו נחשב
מניב פירות, לפי "שאינם נחשבים פירות מעולים" (ראה בספר כשרות ארבעת המינים, עמוד ק"ע).

לולב מדקל שניטע לגידול לולבים - פסול! עתה נתוודע לחידוש גדול ועצום מבית מדרשו של
החתם סופר זצ"ל (בחיידושו לפרקנו דף ל"ד). החתם סופר כותב [בביאור דברי הרא"ש הלכות ערלה סימן
ב], כי **יתכן** שלא זו בלבד שיש ליטול לולב מדקל המוציא תמרים, אלא גם יש צורך שהדקל ינטע
לשם גידול תמרים דווקא! אך לולב של עץ דקל שניטע לנוי וכדומה - פסול! עם זאת, החתם
סופר אינו נוקט כן להלכה, אלא כתב, כי למעשה נוהגים ליטול לולבים גם מעץ דקל שאינו מוציא
פירות, כפי שפסק הרמב"ם לגבי ערבות, כי אין צורך בערבות הגדלות דווקא על הנחל.

סימן העראיות, יעשה אותה קבע בליבו, יקבע
מידה זו בליבו, עדי עד יבין וידע ש"ביתו עראי",
גם מה שנראה לו כבית קביעות, הכל עראי
בעולם הזה...

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

**בדרך, בבית, בעבודה,
24 שעות ביממה
מתחברים לשיעור
המרתק**

להאזנה חייגו:
073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

פותרים מוצאים מבינים

יצא לאור

מבית מאורות ההלכה
כרך נוסף בסדרה המיוחדת
שנותנת תשובה מידית
לכל שאלה הלכתית

סיכום של ספרי ההלכה האחרונים • ניסוח בהיר וקולח • כ-3500 ערכים במפתח העניינים

ניתן להשיג בחנויות המובחרות | מאורות הדף היומי: 1700-500-151